

НАРЕДБА за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви

Приета с ПМС № 187 от 23.07.2009 г., обн., ДВ, бр. 62 от 4.08.2009 г., в сила от 5.02.2010 г., изм., бр. 55 от 7.07.2017 г., в сила от 7.07.2017 г., бр. 9 от 30.01.2024 г., в сила от 1.02.2024 г.

Раздел I Общи положения

Чл. 1. (1) С наредбата се определят редът и начинът за провеждане на инвентаризацията и проучванията на площи с почви, увредени от ерозия, кисляване, засоляване, уплътняване и намаляване на почвеното органично вещество; необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на извършените възстановителни мероприятия.

(2) Инвентаризацията и проучванията се извършват с цел да се установят площите с потенциални и действителни рискове за увреждане на почвите и нарушаване на техните функции в резултат на процесите по ал. 1.

Чл. 2. (1) Установяването на потенциалните рискове цели предотвратяване на увреждането и трайно запазване функциите на почвите.

(2) Установяването на действителните рискове е основание за ограничение на земеползване и/или извършване на възстановителните мероприятия.

Чл. 3. (1) Инвентаризацията и установяването на потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите по наличната информация и допълнителни проучвания се извършва от и за сметка на бюджета на Изпълнителната агенция по почвените ресурси (ИАПР).

(2) Финансирането на предвидените в наредбата дейности по детайлно проучване и прилагане на мерките за въздействие по раздел III са за сметка на причинителя на увреждането на почвите, когато последният може да бъде определен в резултат на дейностите по ал. 1, а в случаите, когато той не е установен - от собственика или ползвателя на площите.

Раздел II Ред и начин за провеждане на инвентаризация и проучвания на площи с увредени почви

Чл. 4. (1) Инвентаризацията се извършва последователно на следните етапи:

1. предварителен анализ на наличната информация;
2. определяне на потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите на базата на наличната информация;
3. допълнителни проучвания и определяне на площи с увредени почви вследствие на неспазване на добрите земеделски и горски практики;
4. мониторингова инвентаризация.

(2) Предварителният анализ включва събиране и оценка на наличната почвена, климатична, геоморфоложка и друга информация, необходима за определяне на потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите.

(3) Определяне на потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите се извършва в средата на географска информационна система (ГИС) на основата на наличната информация - цифрови модели на: почвената покривка, релефа, климатичните характеристики, Кадастралната карта или Картата на възстановената собственост на съответното землище, Системата за идентификация на земеделските парцели, цифрова ортофотокарта (ЦОФК).

(4) Допълнителни проучвания и уточняване на потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите се провеждат, когато мащабът или актуалността на наличната информация, събрана и оценена от ИАПР, не отразяват реалната структура на земеползване и факторите на увреждане.

(5) Мониторинговата инвентаризация на площи с увредени почви се извършва съгласно ал. 3 периодически след всяко актуализиране на ЦОФК.

(6) Дейностите по ал. 2, 3, 4 и 5 се извършват от ИАПР.

Чл. 5. (1) При изпълнение на своите правомощия по наредбата изпълнителният директор на ИАПР:

1. изисква от централните и териториалните органи на изпълнителната власт предоставяне по съответния ред на информацията по чл. 4, ал. 2, 3 и 5, необходима за извършване на инвентаризация на потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите;

2. (изм. – ДВ, бр. 55 от 2017 г., в сила от 7.07.2017 г., бр. 9 от 2024 г., в сила от 1.02.2024 г.) уведомява собствениците или ползвателите на земите чрез съответната общинска служба по земеделие или държавни горски стопанства/държавни ловни стопанства за резултатите от инвентаризацията по ред, определен от министъра на земеделието и храните и председателя на Държавната агенция по горите.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 55 от 2017 г., в сила от 7.07.2017 г., бр. 9 от 2024 г., в сила от 1.02.2024 г.) Министърът на земеделието и храните и председателят на Държавната агенция по горите утвърждават Методика за определяне на потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите и Методика за извършване на детайлни проучвания.

Чл. 6. (1) Потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите от ерозия се установяват според прогнозата за водна и ветрова ерозия, определена чрез комплексни показатели, отчитащи:

1. климатичните фактори (ерозионност на валежите и ветровете);

2. податливостта на почвите (механичен състав, структура, водопропускливост, капацитет на водозадържане, обемна плътност, съдържание на хумус);

3. релефните характеристики на земите (наклон и дължина на склона);

4. характера на земеползване (начин на трайно ползване, ориентация на парцелите и организационна структура на земеползване, почвозащитни обработки и сеитбообращения).

(2) Потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите от вкисляване, влошаващо физико-химичните им свойства и увреждащо растежа на растенията, предизвикано от неправилно торене, промишлена дейност и естествени причини, се определят на базата на:

1. почвена киселинност и степен на наситеност с бази;

2. химико-минералогичен състав на почвообразуващите скали;

3. механичен състав;

4. съдържание на хумус;

5. начин на трайно ползване, сеитбообращение или горска култура;

6. водно-температурен баланс;

7. атмосферно замърсяване.

(3) Потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите от засоляване чрез увеличаване съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменния натрий в количества, влошаващи растежа на растенията и предизвикано от неправилно напояване или отводняване, промишлена дейност или естествени причини, се определят на базата на:

1. почвена киселинност, електропроводимост и съдържание на обменен натрий;
2. водопропускливост и капацитет на водозадържане;
3. механичен състав;
4. химико-минералогичен състав на почвообразуващите скали;
5. начин на трайно ползване, сеитбообращение или горско насаждение;
6. водно-температурен баланс;
7. химически характеристики на подпочвени и поливни води.

(4) Потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите от уплътняване вследствие на частично разрушаване на почвената структура при неправилно използване на селскостопански машини при неподходящи условия се определят на базата на:

1. механичен състав, структура, водопропускливост, капацитет на водозадържане, обемна плътност, съдържание на хумус в орните и под орните хоризонти;
2. минералогичен състав на почвообразуващите скали;
3. начин на трайно ползване, сеитбообращения и агротехника;
4. водно-температурен баланс.

(5) Потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите от намаляване на почвеното органично вещество поради неправилна агротехника (ерозия, небалансирано торене, неподходящи обработки) се определят на базата на:

1. общо количество и запаси на органичен въглерод в почвата;
2. начин на трайно ползване, сеитбообращение или горско насаждение;
3. механичен състав;
4. наклон, изложение и надморска височина;
5. водно-температурен баланс.

Чл. 7. (1) Инвентаризацията на потенциалните и действителните рискове от увреждане на почвите по чл. 4, ал. 3, 4 и 5 се извършва и представя на ниво елементарни почвено-териториални единици на земеползване.

(2) Резултатите от инвентаризацията на площи с увредени почви се представят като:

1. необходимост от извършване на допълнителни детайлни проучвания за определяне на потенциалните и действителните рискове от определено увреждане на почвите;
2. препоръчителни режими на ползване за намаляване на риска от увреждане на почвите съгласно чл. 33, ал. 2, т. 1 от Закона за почвите;
3. необходимост от извършване на мелиоративно-технически мероприятия за възстановяване на увредените почви.

(3) Изпълнителната агенция по почвените ресурси предоставя информацията по ал. 2, т. 3 на Изпълнителната агенция по околна среда и водите към министъра на околната среда и водите за вписване в Регистъра на площите с увредени почви.

Раздел III

Мерки за опазване и възстановяване на увредените почви, контрол и поддържане на извършените възстановителни мероприятия

Чл. 8. Режимите на ползване за намаляване на риска от увреждане на почвите включват препоръки за: начини на трайно ползване, обработка на земята, сеитбообращение, напояване или отводняване, съобразени със:

1. добрите земеделски и горски практики;
2. условията за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние съгласно чл. 42 от Закона за подпомагане на земеделските производители;
3. изискванията за опазване компонентите на околната среда.

Чл. 9. (1) Възстановяването на увредени почви се извършва въз основа на детайлни проучвания и проекти за мелиоративно-технически мероприятия за възстановяване на нарушените функции на почвите и трайното им запазване.

(2) Проектите за мелиоративно-технически мероприятия се утвърждават в едномесечен срок от съответните общински служби по земеделие или държавни горски стопанства/държавни ловни стопанства.

Чл. 10. (1) Контролът по изпълнението на режимите на ползване по чл. 8 и мероприятията по чл. 9 се осъществява от съответните общински служби по земеделие или държавни горски стопанства/държавни ловни стопанства и от други оправомощени лица съгласно чл. 31 от Закона за почвите.

(2) При осъществяването на текущия контрол съответните компетентни органи по ал. 1 при необходимост дават задължителни предписания въз основа на изготвени констативни протоколи за установените нарушения на режимите по чл. 8 и за неизпълнение на проектите по чл. 9.

(3) Последващият контрол се осъществява чрез проверка на изпълнението на предписанията, издадени по ал. 2.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. "Действителни рискове от увреждане на почвите" са рискове от определени видове увреждане при съществуващи: начин на трайно ползване, сеитбообращение, обработка, напояване или култура.
2. "Потенциални рискове от увреждане на почвите" са рискове от определени видове увреждане при определена смяна на: начина на трайно ползване, сеитбообращение, обработка, напояване или култура.
3. "Цифрова ортофотокарта" се изготвя и поддържа съгласно Наредба № 105 от 2006 г. за условията и реда за създаване, поддържане, достъп и ползване на Интегрираната система за администриране и контрол (ДВ, бр. 82 от 2006 г.).
4. "Мониторингова инвентаризация" е периодично повтаряща се инвентаризация - след всяко актуализиране на ЦОФК.
5. "Елементарна почвено-териториална единица на земеползването" е част от земната повърхност с еднородни или близки: почвени и топографски характеристики, начин на трайно ползване, сеитбообращение или горско насаждение.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Наредбата се приема на основание чл. 20, ал. 2 от Закона за почвите.

§ 3. Наредбата влиза в сила 6 месеца след обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 4. В 6-месечен срок след обнародването на наредбата министърът на земеделието и храните и председателят на Държавната агенция по горите утвърждават методиките по чл. 5, ал. 2 по предложение на изпълнителния директор на ИАПР.

§ 5. (Изм. – ДВ, бр. 55 от 2017 г., в сила от 7.07.2017 г., бр. 9 от 2024 г., в сила от 1.02.2024 г.) Контролът по прилагането на наредбата се осъществява от министъра на

земеделието и храните и от председателя на Държавната агенция по горите, които дават указания по прилагането ѝ.